

САНА ОЛОХ

ССКП ЧУРАПЧЫТААБЫ РАЙКОМУН УОННА ҮЛЭНИТТЭР
ДЕПУТАТТАРЫН ОРОЙУОННААБЫ СОВЕТЫН ОРГАНА

Х а б ы а т

1931 сый алтынны
ыйтан тахсар

№ 81 (4815)

1976 сый. От ыйын 6 күнэ
ОПТУОРОННУК

Сыйнага
2 харчы

ПАССАЖИРДАРЫ ТАҢЫНЫ ТУПСАРЫАХХА

ССКП КК «РСФСР автотранспортынан пассажирдары таҥыны тупсарар туһунан» Уураабы ылынна. Оно тохсус пилетка сылларыгар партия норуот олобун материалнай, культурнай таҥыны үрдэттигэр туһайылыбыт хааҥаа-бат нурсун түмүгэр Российской Федерацияга автомобильнай транспортынан пассажирдары таҥыны баатарга төгүлүн өрдүк улааппыта бэлиэтэнэ. Автопарк автобустарынан уонна чэпчэни тансемотордарынан байытылына, санга автотранспортнай предприятиелар, автозавод уонна автостанциялар үлэсэ киллэриллэнилэр.

Ону сэрэ ССКП КК республикага автобуһунан уонна тансемоторнай транспортынан пассажирдары таҥыны тэрийи биллигэи көрдөбүлүргэ өссө да эппиттээбитин ыйа.

ССКП КК РСФСР Автомобильнай транспорты министригэ-тэтин автотранспортынан таҥыны тэрийигэр баар итэбэстэрин туоратарга, хаачыйыы культуратын үрдэтэргэ, сырыы графигын ныйтаахтын тутуһууга туһайылыбыт булгуччу лаах дьаһаллары ыларыгар эбээһинистэтэ. Рабочайдары уонна сулууспалаахтары үлэлэригэр уонна үлэ иннинтэн дьылларга илдьини, ону тэҥ тыа сиригэр олохтоохторун таҥыны биллэрдик тупсарыы, пассажирскай маршруттары кэтитин көрүлүннүлэр.

Автотранспортынан пассажирдары таҥыны тэрээһинигэр итэбэстэр атын да союзнай республикаларга бааллары учуоттаан кинилэр Министрлэрин Советтарыгар, автомобильнай транспорты министригэ-тэрин, үлэнигэр депутаттары олохтоох Советтарыгын исполкомнарыгар нэһиликэннэригэр транспортынан хаачыйыыны тупсарар, тыа сирдэригэр автобуһунан сылдымыны тупсарар эбии дьаһаллары ыллалларыгар этилиниэ.

Автомобильнай транспорт уонна шоссейнай суоллар үлэнигэрин перфоскопун КК-гар, пассажирскай транспорт предприятиеларыгар уонна тэрииллэригэр нэһиликэннэригэр хаачыйыы үрдүк культуратын иһин, 1976 сыллаагы уонна онус пилеткаабы соруудахтары болдьохторун иннинэ толорср иһин социалистическай куоталаһыны кизигин тэниттэлэригэр сүбэлэнэ.

ССТА.

ВЬЕТНАМ СОЦИАЛИСТИЧЕСКАЙ РЕСПУБЛИКАТЫН ТЭРИАЛИИТЭ

ХАНОЙ. ССТА. Хоту Лапшонтан согуруу Камауга дьэри тайылар биһр сомоҕо Вьетнам Социалистическай Республикага дьэи ааттанар буолуора. Ити туһунан быһаарыы биһр сомоҕо Вьетнам Национальнай муһнарын бастакы сессиятынан ылымна. Республика столицатынан

Ханой куорат биһрэгэтилинна. Сессияга Сайгону Хошмин куорат дьэи официалнайдык уларытан ааттыыр туһунан быһаарыы ылымна. Вьетнам Социалистическай Республика-тын Президентиэн биһр саранан Тон Дэк Тханг таһылына.

Бараксан үтүө да дыах кэлэ. Ходуһаарга хотуур кинирбэт хойуу ото ыгыччы аһыах кэбистэ. Ама, бийыл оттооботоххо хаһан оттуур үһүбүт! — итинник көпсөтинин бу күнүргэ сир айы истэххэ сөп. Мугудай алаастар, үрэхтөрө хырах-тырыы дьэ толору көрдүлэр. Кураанах кырдалларга хойуу бэтигэ, үрэхтөрүгэ өкүр от өрүһүсүттүү өрө үтэр.

Күөх сайын олгоһ биһигини сомоҕо мугудайдар үтүө быдаһаахтар. Бу күнүргэ Вархамон Дмитрий Ефремович үнэки киһилээх элөөтө Кубаадына Влонтөөдөр күртүһүлээх үлэһи түрүннэ. Бүгүһүгүтөн Коркин Василий Васильевич, Спиден Сергей Тарасович салайааччылардаах механизатор-пеннад элөөлөр Чыччан уонна Төлөй ходуһаларыгар киир-дилэр. Скрибин Дмитрий Ефремович механизированнай агар-дах элөөтө Маралаайы үрүдүтүннэ үлэтин саралаата.

Кырдыарас өтүт Попов Иван Григорьевич салайар илии элөөтө Төхөрү сайылык ходуһаларыгар хотуурун таһаатыа.

Бу күнүргэ Мугудай орто оскуолатын үөрэнүүччилэрин оттуур биһигэйдэ аналлаах инстатигар тахсарга бэлэһэ нэр.

Снимок: элөөтө — Д. Е. Скрибин.

Г. СИВЦЕВ.

ССКП КК, ССРС Министрлэ-рин Советын, РСФСР Уонна МБСЛРС «Производство кодьуу-хун уонна үлэ таахыстыбатын» үрдэтэр иһин, 1976 сылаа коруу-таахыстыбатын быһаарыы си-гиллээхтик толорор иһин Бу-гун Советтабы социалистическай куоталаһы туһунан Уурааҥ-рынан «1976 сыла социалистическай куоталаһы-тын кыайылыаар» визин Союз-үрдүмүн биһр элөөк олохтоһо.

ССТА фотохрониката.

ХОДУБАА— 109 ОТЧУТ

ХАПАХСЫТ. Эрилик Эристин аатынан совхоз бу отделение-гар күөх быһаары хостөөһүн кү-лүмөхтик ытыллар күүрөөһүнэ: күнүрүгэр ходуһага 109 отчу-т киирдэ. Ол аата быһаарыы бач-чатаарар үлэһи илии аһсаан эбилиһэ.

Барыта алта, ол иһинэр үс ме-ханизированнай агардах, икки көлө уонна биһр илии элөөтө оттоһунга туруннулар. Кинилэр бөрөһөөгү түрүгүнэн 99 гектар кэниһээри орустардылар. Мунһуу уонна кэбичини туох да хаалыта суох баран иһиһин аастыт ула-хан ардах мөһүлээтэ.

Н. ДЬАКОНОВ.

ЭЙЭ, САЙДЫ ТУҢУГАР

Европа коммунистическай уонна рабочай партияларын конференциятыгар ССКП делегациятын баһылыга таһаарыс Л. И. Брежнев этигин оройун үлэлээн, итиллээччилэрэ истик биһирэбилиһин көрүстүлэр.

НОРУОТ ДЬУЛУУРУН АРЫЙДА

Германия Демократическай Республикатын столицатыгар Бер-лин куоракка буолбут Европа дөйдуларын коммунистическай уонна рабочай партияларын кон-ференциятыгар ССКП Кини Коми-тетин Генеральнай секретара та-һаарыс Л. И. Брежнев тыл этиг-тин улахан астыныһыан аахтыс уонна биһирэтих.

Бүгүһү Европа аан дөйду тү-һүсүгүгэр эйэ хааһаһынагар элөөк кылааты киллэрэр конти-нентан буолар. Европада социал-дизм ситиһилэрэ — кинитализм уонсай кризисин дьирингэр үлүү күүс. Итинник улахан аан дөйду дьылларыттан быһаарар суолтаах.

Европа коммунистарын уонна рабочай партияларын конференция-тыгар таһаарыс Л. И. Брежнев Эйэ дьылаатын иһин этигингэр биһиги норуоттун ис санаатын, кини дьулуһуутун арыйда.

Европада эйэлээхтик биһиргэ үлэ-лэһин, государстволар сибээстэ-рин бефертотүү араас формала-рын — эргини, производственнай кооперациялааһыны, научнай-тех-ническай, о. д. а. сибээстэһин-лэри кинитан дөйдулар барыра сыйдар хаскиллэрин хаачыйар-га биһиги партиябыт диниятын аан дөйдуга өссө төгүл көрдөрдө.

М. СОФРОНОВ,
райПО экспедитора.

КҮННЭЭХ ХАЛЛААН ИҢИН

Европа коммунистическай уон-на рабочай партияларын конфе-ренциятыгар биһиги партиябыт Кини Комитетин Генеральнай секретара таһаарыс Л. И. Бреж-нев этигини сүһкөн өрө көтө-дүлүүтүн биллестим. Бу биһиги рабочай дьон санаабы-тын, өйдүүр өйбүтүн, биһиги партиябыт халбаһаһаат политиче-скай өссө төгүл дьирингэр ары-тан көрдөрүү буолар.

Эйэ иһин өксүбүү биллигин аан дөйду бары норуоттарын сүрүн боннуруостара. Биһиги хаһууру коммунистическай партиябыт эйэ дьылаатыгар утумнаахтык үлэ-лиһр.

ССКП эйэ дьылаатыгар, со-циальной сайдыы туһугар утум-

наахтык үлэлээһинэ үлэсэ өрө күүрдэр.

Биһиги, «Сельхозтехникабыт» оромунуһуу мастерскойун рабо-чайдары Х пилетка бастаан сылын соруудахтарын толорууга үрдүккүлүбүт эбээһинистэһиһин иһинэн үлэлэһибит. Сыла аһаары-гар 157,7 тыһ. солк. бордунуһу-һаны онгоруу соруудахтытын 3 тыһ. 700 солк. аһардыбыт.

Коллектив хас биирдик рабо-чайа эйэ туһугар партия туруор-бут сорууттарынан өрө күүрдэ сагалыы күүһүһүнэ үлэллэр.

Е. ФЕОФАНОВ,

атаһаһы фондун инженерэ.

Оттооһунга общественность көмөһүн!

ШЕФТЭЭХТЭР ТУОХ БЭЛЭМНЭЭХТЭРИЙ?

Общественная сүөһүгэ анаан элөөк уонна бастын сөртөөх оту соҕотуопкалааһын аһарда совхозтар өрө дьылаалара буолбатах, бу — оройун үлэһит дьонун бүтүтүүнүн иһингэр турар эппиттээх сөрүк. Ону таба өйдүүр буоланнар проми-шленнай, үрэх уонна эмп тэрииллэрин, тутуу уонна хаач-чийыы эйгэтин предприятиеларын коллективтара шефтээх отделениеларыгар калли сылларга боччумнаах көмөһу онгоруу үтүө үгэстэһиллэр.

Оттон бийыл шефтээхтэр туох бэлэмнээхтэрий? Биһиги корреспондентты И. Седальцев итинник ыйытыгыгар эппиттэһиллэр:

В. А. МАКАРОВ,
олох-дьаһах оройуоннаабы
комбинатын директора.

— Биһиги үлэһиттэр уонһу-нада барыларын үгэһэһэн турар-иһэ. Урунку да сылларга батча-ларга, от өксөр дьон суох тэриил-тэһи буоламыт, туспа элөөк иһа-йон туруорбэт этибит. Онон үк-сүн өрөбүтүн өрөбүтү күртүһү-лээх тахсыы онгоруу оттоһорбут уонна синаһа уһардыт.

Бийыл да Субуруускай аатынан совхоз Болотогообу отделение-тыгар 20 тонна оту соҕотуопка-лыыр быһаарнаахтыт. Отделение

салаатын кытта көпсөтөн, ты-лыһан да буоллар сүһүһүн сөһөөһүн турабыт. Ол быһыты-нан бу кэээр өрөбүт күнүртөн саралаан комбинат бары рабочай-дара синаһаһаһына көмөһө тахсарга быһаарылан олоробут.

Түөрдүһүлү быһаарыы бийыл да аһара толорорбут буолуо дьэи эрэннэххэ сөп.

А. И. ПЕРМЯКОВ,
эмп оройуоннаабы холбоһугун
кылаабынай өрөһа

— Оттооһунга шефтэһин тэ-рииллээхтэһин биһиги бистэни-алатын киһилээх элөөһу тэри-нэн үлэлэтэн кэлэбит. Көбү-һинилээх оттору туруортаан тут-тарарбыт уонна синаһа уһууттар, сенаж болэмтэр көхтөөх илэ-тыһыы ыларбыт.

Бу сезонига оройуоннаабы ба-тыһа, синаһаһаһына уонна антоха коллективтара Субуруу-скай аатынан совхоз Хатыһаһа-абы отделениегыгар 20 тонна оту оттоуохтаахтар. Урут элөөһу бөр-кө тэриһэн уонна үчүгүйдик үлэ-лэһит элөөһүнү маһыан-каһаан биллигин көмүһуу көпсөтө өрө сина-һаһаһа, Ол да буоллар, 5—6 от-чууттаах элөөһу туруоруохтут дьэи санаабыт. Ону эһа Бабада үрөһэр, уруһууттаах олохсүйбүт, оттообут сиритигэр киллэрэллэ-рэ сөп этэ дьэи отделение салай-татыгар туруорсабыт.

Оттон синаһаһаһына уонна синаһа өрөбүт күнүрүһүтүгэр төһө кылаарынан үлэһиттэри барыларын тайааран маһаһаһа сүбөһуһүһүк онгоруохтут.

**Сайынгы ыйдарга
—өлгөм үүтү!**

МЭЧЧИРЭННЭЭХ САЙЫЛЫКТАР УОННА ҮҮТ

Сатылгандын ийлийн түрлэр. Сатхэм сиринг самгаан сайнхантар, сатхача ирнэн кэбснэт солонхуулар оттоох-мачтирогнээх сайнык алаастар мөндөрбөлөө үүнэгэнт энэ үчүгэйитини! Сатынды муукуман мэл төнүүт, маньайлылганхалтар да-дьуо хаажгаллар. Абаан суолуван ДТ-75 трактор сымарытыр «БВ-300» көчөд, аасныат ий агарыттан айдарыан-хайларган дьэ айгыстан хойом илэбин дилбигитин бүрүккэл бүрүлүбүгү бодоорхой көчөс күн үстүтүр куатирогитинир. Ону көрө-көрө: «Аасныат күндү кээн төнүнөрбөкхи. Ийикитин үрүс илгэи үксэтэргэ эрэлбит эн буосарын» — элэтхэтэрэ буолуу: сууд быгылатманыадынахтар мылаарыгынаһаа кэбснэтлэр. Ити Болтоого өтлөдүйөгөтүн «Кыска» ферматыр тийкэн кэлэлбит.

Өрбүүсигч үүтү хамтаны куруутун кутурукка сиймалар. Бүбүүскай латыннай сөхкөз формаларын үпаларинг хамтастарын кытары билсіндэбит. Маныха, кутурукка сохуллар буолла да кутурубаччы сөүсө критикаллар билсіндэххэ динтэн туттунай, баар не кыахтарга өлөрүрүн билиһиннэрин хайдах баарынан ыртан суруйабат.

Бэлхэнэ — Субурууский аймаг
нан сонхис үүтү өсөгүүтэ ялтай-
бит одоошинуута. Билэрин курдук,
сүбүүнү үүхкэ алаан ялтай ор-
дук түбүктэх. Маньныгы бодон-
бодон гына бэлхэнтөн икки фер-
мара сайылаталлар. Маньнык та-
рэлхик үлэни тлоба аттаран, сүбүү
ал, үлүз биэрийтүн үрэтэн бо-
родууксува себестонмодон нахт-
тыгта, үлэ тарэлхикни звеньевой
мөрүгүнү үсөктинига, механиз-
мизини килэлэрингө улахан
көхүүнү биэрер. Бу сүрүн
боштуруоһу одоошинуу салгыта
сөһкө быһаарбыт. Фермалар бө-
дөнтөр, биэрийлэлэр иккилин
сүүстөн быдан тахсаалы ынах-
таахтар, уон иккилин маньнык-
тыктаахтар. Икки аадынан үлөбит-
тэи сөптөөх олоһор дьалдөөх

УЭТТАХ, ЧИНОВОЙ ТИТИНГТЭРДЭХ,
УТГА МЭГЧИНГЭНЭЭДЭХ БЭРМЭЛЭЭ.

Виргиздилья Н. М. Сленпентун
«Каскыл» кытай-көмөсөлөсүндө
форматын кыбыы муштутар кин
рзбйт. Мам быйыа буолан миз
ныксыттар сымнаадыларын кы
ныкыр түбөтөбйт. Огул тула оло
ди. крз-хоро кэсэтин күүдү
йор. Ферма 12 маныксыттан
төрүхэ Хатыды орто огулатын
бүтүрөт промывадыа снэгтис
пигини тахсыт олоор. Бары
көмөсөлөкүлөр. Хае биярдылар
ратар 20-ли аапар ынах сыйы
рыллыбыы. Эдэр ырчын, үлэнир
быа телору дыны буолан бияр
дилэр. Ыччат ханна баарар бы
баарар күүс. Майна эми ошпук

Илья Михайлович ферма ба-
ийнаады түмүгүн таазаар.
Манифаксаттара үүт каласы
манытын ийдаары былынын 57,2
бырышын төлөрбүттүр. 12 ман-
ифаксаттан графит түтүсүт
бир да киле суох буолла. Ферма
бастынара—Маслова М. П. ий-
даары сорууарын 98,4; Сленцова
Э. Н.—93,2; Захарова А. Н.—
92,7 бырышын төлөрбүттүр. О-
гон Петрова П. Н.—50,2; Ико-
лов П. Д.—56, Кривошапкина
Т. Е.—61,4 бырышынаны мабыт-
тар. Ферма урдүнэн быланн бы-
ныатынап хас биридип фэраж-
най мыхатан 228 кг үүт манарын
өндүгүр 165,9 кг мыхылабты.

Минийн хөстөрүн курдук «Хэснэл» ферматигар үүтү ийинэ ошүйбөтөх. Тоо онук буалла? Үүтү үрлэтингэ ханшак мэхэдэр баалаларый? Ити ийитынга илэ-ныккыстар умса керен ылаалар уанна бэйэлэрин санааларын, ха-сыы биричиилэлэрин, өнгөн тах-сар суоллары олохтоохтук кэ-синдээр.

Ула дьонун үтүс сөөдүрүк этим-
лара баар бадыһанынаны ыры-
хайдык көрдөрүллөр, итэбастары
быһаастары эргиччи арийыаллар.
Онтон сүрүннөөн этэхко маанык-
тар.

Ферма араас бириччинэлэриниэн
таргатылан сайылыкка бэс эйбэн

14 күнүгөр көспүтө. Ол үрдүнөн сайылык толору бөлмө сууга. Эбни айылык дамы бачыгытар дээрн баридлият. Көөнлөрбө аюуба ити сайи айаннан кетерө. Үгү мама мамтаабыт бнор сүртү биризининетинин мамныласытар бас айын 29 күнүгөр дээрн күн иб икитө (кнзбэ уонна сарсымар да эрө) ны өлөрбүттара буолар. Инады элестричествонан майын кнйайан одохто кнлрбөтөрө эчнэ биллэр көстөр майын үөскөннөт. Отгон кнр устанөөканы үккөстөр оператон сайа аламкыт.

Сайлалыкка чыгаран баран ман-
ныксыттар чакыстаты уларыйла-
лара тахембыт. Ону тутатына сол-
буйтаран, манныксыты булан
ийин кылалыбатах. Үгүстөн байр
холобур: бэс ийин 24 күнүгөр 14
ынаар ынарын барадан Бушуева
Р. Н. бөбүлөккө баран халбыр,
Биргидийир ол кун Елена Бельс-
ванца манныксытынын тахерга
дынабайр. Оттоон Бельсена 4 холон
баран фермада изабит. Онуоха
дизер атан манныксыттар мнах-
тары үлэстөн ыабыттар. Ол охсуу-
тутар бэс ийин 29 күнүгөр 9
ынах холбоон сарсаардааны ыма-
на—10 кг, күнүскүгө—1 кг,
кнфланги ымаиса 6 кг үүтү блар
биттэр. Онон кинилэр сууккнлаа-
гы үүтүгө барта 20 кг төгнөс-
нит. Бу сайман сайын орото, саа-
мий үүтүтүгүнөх биримээр!
Уолбуттарың гөтө.

Транспорт тиймбэт даяа нэгтгэн фирмд 29 нийрэл аналзах сүлдэнгэр барбакка, ордах ууга дэблэ түлхэн бадараннаимат тиниккэ онгой-самгай коро сыгчлалд.

Түмүктээн эттэххэ, ити үөһө дабыллыбыт итэҕэстэр «Кэскилгэ» үүтү мадонной ыаһын таһааччар, ордук сайымпын бастаны иһигэ улахан охотуну оҕорбуттар. Хас бирдин ыанныкыыт үүт ыамын үрдэтингэ дуулуурга таба туһанмалыбатах, киин күнүээри үлэтин хоктуруодлааһын ситэтэ суох.

Болтонго отделениетын икинчэ саймазык формата — «Сарышта»

Бу ферма Таатта урх сүнийшүн тайаан сытар. Манна, отчубина кинеринэн, 240-ча ынах сүөһү баар бодуохтаах. Фермала кырдыаас ыппыыксыт, отделение бастыг үлэһитэ Попова Н. М. тархайдаах 12 маньыксыт үлэтир. Оттон эмэ байыбар үүсөтө ээр ыччат, «Сардаалар» үүт баллоной маньыгар бэс мыйыналар көрдөрүүлэрэ «Кэскил» ферматынааһар эрө үрдүк. Манна эмэ бэлаан 79,8 бырыһыан эрө толоруллубут. Ферма үрдүһүн хас биридин ынахтан 240,9 кг былааннаах үттэрин оннугар 192,3 кг изабеттар. Хон икхи маньыксыттан бэс мыйыналары бэлааннарыан сыччач Кириллина М. М. 111,2; Попова Н. М. 109,7 бырыһыан көрдөрбүттэр. Кинилэр көрдөрүүлэрэ отделение үрдүһүн саамай үрдүк. Оттон кинилэри кытта көмө усулуобуйада үлэтир Горева Н. П. бэлаанын биара-суора 15,3; Яковлева Д. П. 51, Барисова М. А. 67,5 бырыһыан эрө түтүспүттэр.

«Сардана» ферматигар үнөсэй бэлэниймнэ эмнэ хэсгиллэртэ маарынгидар. Эбнэ айналык снэ-тиллээт. Ныр үстөрнөмэ сабыс-сана түрүөрүлээн бүтэ. Нырэй-дэр эмнэ айналык мнэстэдэ түр-дэлэ планктэр. Ферма мааньмө-снэттара хойутаан үстэ мааньмө-снэбүтэ. •

«Сарданалар» отчуокка диирэр 240 ынахтан билингити түрүттүмүн 179-һун ыналар. Атын 61 ынах фермага туттарыллаа илликтэр. Отоделение үрдүгүн 50-ча ынаар ынах пьирэйдэрин багыһынынан чугастаары алаастарынан кыыл сылдьаллара илликтэр. Бу төрөөбүт ынахтары фермаларга адалан манныксыттарга сыһыарыы дыйл баччатыгар диири быһаарыллаа илчгэ дыккенинэриилээх суол. Манник дьаларай, көһүүн тэрэһин быһдьаһыктаах күннэргэ үтүгэмигэр охсоро саарбага суох. Болтонгодо бруделлесттаах ынахтар бааллара биллэр. Онон маямыт үтүгүтү пастеризациятанан

Министрээр Уонни үүтү таһар мөс-
сүмүсү келинэр дээрн сойутталуох-
таах этэ. Маннааха, элестроэнер-
гин баран, сойутар установка үлэ-
лэбэхкэ хаалар түбэлтэлэрэ баал-
лара. Ону таһынан ардахтаах күн-
нэртэ суол алдынан үүтү таһар
мөсүсүмүсүлэр кыайан киллэбэттэн.

Итилэр төбийлэрингэр Болонгот-
гон бэс ыйыгар 20,6 тонна үү
заруудка кинрибитеттан 5,2 тонна
та төмөрүүлүбүтэ. Бирчиинкэтэ
биир: үүт кислотоба 24—28
пыраадмыка тийлэр. Баяммытчан
үүт айылыттан кинини туту уон-
на сөйүүх температуратыгар ди-
ри сөйүтөн ыстаахха эрэ суоратыах-
ха сөбүт өссө бириэз санатыллар.

Отделение үзүү махныг бөмбидэх бяланын 78,1 бириэмэл тодордог, а. а. 113478 кг өнцүгэр 86640 кг үзүү махна. Вилр Оу-рэннай минахтай бяланыг кортлауууушээр 49,4 кг үзүү итдэс минамна. Сыл агардах бяланы мээрдэнан тулбета.

Бү маанык бөйлөхөх үчүдэй
мэчирэлгилөөх үтүө сайыныга бөл-
төгөлөр онус янысетка бастаки
сылан алаа мйа үтүт көрдөрбү-
түн, туюх ситэ туһаныллыыкка
хаалбытын аабан-суоттан турал,
мэчиралг хаалбыт кэмнээр үтү
маанын үрдэтинге дэни-чаахы су-
руналлаа эрбейлээ!

Сотрудниками Сызганга үү
мамы бэйлээ давамь онүйбөт бут
тадаммытын туһунан «Сам
оллоххо» сийлсиз ыратылган ту
рар. Бүгүн сөхкөз үүккэ идрэий
бит өтдөлөннөтүн—Болтоҕо фер
маларын үлээрин таамактарын
патта аабааччылары билиһиннэр
тибит. Субуруускай аатынан сө
хкөз от ийик маһнайгы күнүтөр
барыта 1473 маһа турар ынах
таарыттан 940-чата тиксөр үһөс
ааттамчыт икки өтдөлөннөтүнэр
үүт ыамын бааһаһаһыһаата иһи
ник туруктаара туһааннаах сала
аааччылары, специалисттары, сүө
сүһүттэри дыксыһиннэрбөт буолуу
сатамнат.

Г. СИВЦЕВ,
хаһыат эналл. корр.

● *Гражданской оборона тематика*

СААМАЙ АЛДЪАТЫЛААХ СЭРИИ СЭПТЭРЭ

Билигтн, төгө да эйэлээх кзмгэ ололбулут иһин, наасабай-
дык өлөрөр алдыатар сэри сэлтэрин уонна минилэртэн комүсээн
ньымаларын тустарынан киһи барыта билиэхтээх. Маныаха үрдүк
тэрээһиннээх буолуубут, майгы-сигили бары быраабылаларын хал-
баннаабакка тутуһуубут, **ЯДЕРНАЙ** уонна **ХИМИЧЕСКЭЙ СЭРИИ**
СЭЛТЭРИНЭН сугулуубут мизстэлэргэ сатаан туттунуубут барыта
элбэх элэн олохун өрүһүүү интэтистинэн буолаллар.

Онон сибээстээн бүгүн идэрнай уонна химическай сэрии сапта-
рин — киһи аймах өлбөр саамай алдьатылалар сэрии саптарга
туһастаһынан бэсиздэни бачээттинбит.

ЯДЕРНАЙ СЭРНИ СЭБЭ
 ийнхүү хараага суох тийш
 куусгах сырдыг нүдүм гынар
 уонна, эмнээт эгнэ атарын кур-
 дук, тэс нүргийнэр. Бу сэрин
 сэбэ салгыгтаа эстэрингэр сыр-
 дыг нүдүм гынаагын ныйта
 сонно тута улахан төгүрүн уол
 үсүүр.

Ядернай сэрин сэдэ сиргэ эс-
тинигэр төгүүрү аңара уот
буолар. Ол арылах сокуунда
буолан баран сүтэр. Төгүүрү
аңара уот тохтообут мизэстатигэр
эргичийэ сылдьар былыг
үөсүүр.

Ядернай сэрин сэдэ сиргэ-
эстэн дэлбэ табинигэр тэллэ
курдук көрүлүниэр. Үлгүүрү
бүт уонна радиоактивнай ве-
ществоларынан сугуллубут буо-
ру, быалы, богу-сымны наһа
урдукка өрө ытыһа, таһаарар.
Эстин буолбут сиритэн радио-
активнай былыт уонунан, сүү-
бүмүн жидоместы таһаан тым

Ядерий дэлбэ тэсн өлөрөр ажыатар көрүнүрүнэн өхсүү лаах долгун, сымдык сардага та, отон кипрэр радиациян, радиоактивний сугалауу буотал лап.

Охсуулах долгун улахан өлөрөр-алдыатар күүсгээх. Бу долгун табиги буолбут сириттэн бары өттүгөр улам түгээнниһи күүһүрэн тараанар, баран иһэр суолугар улахан сирн хабан дикэлэри, тутуудары алдыатар хахката суох дьону сүһүрдэр. Ээтин көмүгөрү чабылхай сырдык көстүбүтүн көннүтэн охсуулаах долгун иһинин хаа да секүүндэ буолан баран ситтэ, сөл. Чабылхай сырдык дэлбиги табиги буолбут сириттэн тоһо эмэ ыраактан көстүөн сөл.

Сырдык сардаңгата — төгү-
рун аңгара уоттан тахсыбы
сырдык сардаңгаларын сүүрөз.

на. Кини баара-суожа 8—15
сокуунда устата, атынмак эт
тэххэ, төгүрүк аңара уот су
түөр дээрэ дьайар.

Сырдык сарданатыттан кийи
тириңте сизимен, хараңа суом
буолуон, ону тэҥэ тутуулар
араас матырыйааллар маас
сэбэйдик умайыахтаран соң
Ол эрэри сырдык да сардана
тыттан көмүсүннэххэ соң.

Өтөн жинрэр радиация —
инин харвар ностубт, ө-
эрээрн олус уодавчлалга өс-
тоох. Ичин, атынхн эттэххн
лдерин дэлбн тэбн зонатын
тан бары өттүгэр адилх со-
лүүдэ устата тарвамыт гал-
ма сардагалар усина нейтрон-
нар сүүрэннэрэ буолаллар.
Ичин бу радиацияда халтарбы
буолларына араас ырахан ис-
руннэх сардана ырымытны
малдыр. Сардагалар ийннэх
дхаймыларын араас матыры-
иалларынан көмүсүнэн мол-
тотуллар. Онно туһаныла
матырыаал тоно чин, хааны
буолар да, өтөн жинрэр ради-
ацин дхаймыта сочоннол мөлтүү.
Өтөн жинрэр радиациятан тал-
субуордарт, дыз өнүкүмүхт-
рыгар, буор хаххаларга саба-
амиз көмүсүннэххэ сол.

Радиоактивний сүтүл л у
дизин сирдээби ядерный дэлэ
табинтан үсүсээбит бэллүтэ
түспүт радиоактивний бөлсө

(Бүтүүтүн 4 стр. нэр).

[illegible]

СНИМОККА: Сагурамаабы тэпмичэй гайаайыстыбыа рэбэчэй-
дарылар Тобулусситэбэй санитария уокка гизигэа институтун дү-
дүктөөр Г. Абдулалитиенэм бэсэйдэ илгэр.

ССТА фотохрониката.

САКААНЫН №-и 81